

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра психології особистості та соціальних практик

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 01 » « 03 » 2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія і практика сучасних психологічних досліджень

для студентів

спеціальності: 053 Психологія

освітнього рівня: другого (магістерського)

освітньої програми: 053.00.05 Екстремальна та кризова психологія
освітньої програми 053.00.06 Сімейна психологія

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307985
Програма № 0404/24
Немає відділу моніторингу якості освіти
Жилищ (підпис)
« 01 » « 03 » 2024 (прізвище, ініціали)

Київ – 2024

Розробник:

Каліщук Світлана Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології особистості та соціальних практик.

Викладач:

Каліщук Світлана Миколаївна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології особистості та соціальних практик.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології особистості та соціальних практик

Протокол від 26 серпня 2024 р. № 8

Завідувач кафедри _____

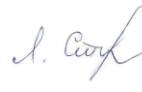

Оксана СЕРГЄЄНKOBA

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 053.00.05 Екстремальна та кризова психологія) _____. 2024 р.

Керівник освітньої програми _____

Олеся СТОЛЯРЧУК

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 053.00.06 Сімейна психологія) _____. 2024 р.

Керівник освітньої програми _____

Світлана КАЛІЩУК

(підпис)

Робочу програму перевірено _____. 2024 р.

Заступник декана _____

Роман ПАВЛЮК

(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	основна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	32	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	50	104
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи знань і вмінь побудови психологічного наукового дослідження, що ґрунтується на обґрунтованих концептуальних засадах і методологічних принципах вивчення психічної діяльності індивіда, свідомості, мотивів і поведінки людини, генези, рушійних сил і механізмів змін та еволюціонування особистості.

Завдання курсу:

- побудова загальної системи психологічного наукового дослідження, з визначенням ключових категорій, теоретичних підходів, принципів і методів;
- сформуванню наукового бачення і вмінь планувати та організувати конкретне науково-прикладне психологічне дослідження;
- формування здатності обґрунтовувати пошуковий, теоретико-методологічний та прикладний план психологічного дослідження з урахуванням специфіки індивідуального і суспільного запиту та соціальних обставин життєдіяльності досліджуваних.

3. Результати навчання за дисципліною

Відповідно до Освітньо-професійної програми 053.00.05 Екстремальна та кризова психологія за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Теорія і практика сучасних психологічних досліджень» забезпечує формування таких **загальних та спеціальних компетентностей**:

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- СК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.
- СК 2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.
- СК 3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.
- СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Відповідно до Освітньо-професійної програми 053.00.05 Екстремальна та кризова психологія за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Теорія і практика сучасного психологічного дослідження» забезпечує оволодіння такими **результатами навчання**:

- РН 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- РН 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних і надійних методів.
- РН 3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.
- РН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
- РН 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.
- РН 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

Відповідно до Освітньо-професійної програми 053.00.06 Сімейна психологія за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053

Психологія, дисципліна «Теорія і практика сучасних психологічних досліджень» забезпечує формування таких **загальних та спеціальних компетентностей**:

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- СК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.
- СК 2. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.
- СК 3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.
- СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
- СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
- СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Відповідно до Освітньо-професійної програми 053.00.06 Сімейна психологія за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія, дисципліна «Теорія і практика сучасного психологічного дослідження» забезпечує оволодіння такими **результатами навчання**:

- РН 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- РН 2. Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних і надійних методів.
- РН 3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.
- РН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
- РН 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.
- ПРН 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1.							
Методологічні засади сучасних психологічних досліджень							
Тема 1. Філософія психології як її методологічний каркас	8	2	-	-	-	-	6
Тема 2. Системний аналіз у психологічних дослідженнях	2	-	2	-	-	-	-
Тема 3. Генетичний ракурс психологічних досліджень особистості	8	2	-	-	-	-	6
Тема 4. Аксіологічний підхід у психологічних дослідженнях особистості	2	-	2	-	-	-	-
Модульний контроль	2						
Разом	20	4	4	-	-	-	12
Змістовий модуль 2.							
Генетичний модус дослідження свідомості особистості							
Тема 5. Логіко-предметний зміст категорії «свідомість»	8	2	-	-	-	-	6
Тема 6. Об'єктивний підхід до трактування свідомості: нейрофізіологічний ракурс	2	-	2	-	-	-	-
Тема 7. Квантовий і системний дискурси дослідження свідомості	8	2	-	-	-	-	6
Тема 8. Психологічні парадигмальні призми: концептуальний рівень дослідження свідомості особистості	2	-	2	-	-	-	-
Модульний контроль	2						
Разом	20	4	4	-	-	-	12
Змістовий модуль 3.							
Експериментальна і експірієнтальна парадигми дослідження особистості в сучасному соціокультурному середовищі							
Тема 9. Експериментальна (пояснювальна) парадигма психологічних досліджень	8	2	-	-	-	-	6

Тема 10. Експеримент у психології - контрольоване вивчення об'єкту і предмету дослідження	2	-	2	-	-	-	-
Тема 11. Феноменологічна (експірієнтальна, розуміюча) парадигма психологічних досліджень	9	2	-	-	-	-	7
Тема 12. Гуманістична парадигма психологічних досліджень	2	-	2	-	-	-	-
Модульний контроль	2						
Разом	21	4	4	-	-	-	13
Змістовий модуль 4.							
Психологічні механізми мотивації і поведінки людини							
Тема 13. Проблеми дослідження мотивації особистості	8	2	-	-	-	-	6
Тема 14. Дослідження соціальної поведінки особистості	2	-	2	-	-	-	-
Тема 15. Вчинок і моральна творчість особистості як механізми психічного розвитку	9	2	-	-	-	-	7
Тема 16. Ситуаційні детермінанти поведінки	2	-	2	-	-	-	-
Модульний контроль	2						
Разом	21	4	4		-	-	13
Модульний контроль	8						
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	120	16	16	-	-	-	50

Тематичний план заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1.							
Методологічні засади сучасних психологічних досліджень							
Тема 1. Філософія психології як її методологічний каркас	2	2	-	-	-	-	-

Тема 2. Системний аналіз у психологічних дослідженнях	2	-	2	-	-	-	-
Тема 3. Генетичний ракурс психологічних досліджень особистості	13	-	-	-	-	-	13
Тема 4. Аксіологічний підхід у психологічних дослідженнях особистості	13	-	-	-	-	-	13
Модульний контроль							
Разом	30	2	2	-	-	-	26
Змістовий модуль 2. Генетичний модус дослідження свідомості особистості							
Тема 5. Логіко-предметний зміст категорії «свідомість»	2	2	-	-	-	-	-
Тема 6. Об'єктивний підхід до трактування свідомості: нейрофізіологічний ракурс	2	-	2	-	-	-	-
Тема 7. Квантовий і системний дискурси дослідження свідомості	13	-	-	-	-	-	13
Тема 8. Психологічні парадигмальні призми: концептуальний рівень дослідження свідомості особистості	13	-	-	-	-	-	13
Модульний контроль							
Разом	30	2	2	-	-	-	26
Змістовий модуль 3. Експериментальна і експірієнтальна парадигми дослідження особистості в сучасному соціокультурному середовищі							
Тема 9. Експериментальна (пояснювальна) парадигма психологічних досліджень	2	2	-	-	-	-	-
Тема 10. Експеримент у психології - контрольоване вивчення об'єкту і предмету дослідження	2	-	2	-	-	-	-
Тема 11. Феноменологічна (експірієнтальна, розуміюча) парадигма психологічних досліджень	13	-	-	-	-	-	13
Тема 12. Гуманістична парадигма психологічних досліджень	13	-	-	-	-	-	13
Модульний контроль							
Разом	30	2	2	-	-	-	26
Змістовий модуль 4.							

Психологічні механізми мотивації і поведінки людини							
Тема 13. Проблеми дослідження мотивації особистості	2	2	-	-	-	-	-
Тема 14. Дослідження соціальної поведінки особистості	2	-	2	-	-	-	-
Тема 15. Вчинок і моральна творчість особистості як механізми психічного розвитку	13	-	-	-	-	-	13
Тема 16. Ситуаційні детермінанти поведінки	13	-	-	-	-	-	13
Модульний контроль							
Разом	30	2	2		-	-	26
Усього	120	8	8		-	-	104

5. Програма навчальної дисципліни денної форми навчання

Змістовий модуль 1.

Методологічні засади сучасних психологічних досліджень

Лекція 1. Філософія психології як її методологічний каркас (2 год.)

Проблема предмета психології. Історія питання щодо визначення і дослідження предмета психології. Внутрішнє і зовнішнє як психологічна проблема. Предметна парадигма в психології. Суб'єктивно-генетичний принцип у психології. Методологічна орієнтація досліджень у психології. Наука як знання і діяльність учених психологів, конкретних особистостей, з його виробництва. Три джерела пізнання людини. Виникнення і становлення науки як тривалий процес історичного розвитку. Інтеграція столітніх філософських і психологічних відкриттів у сучасних наукових психологічних знаннях. Психічне як особливий вид діяльності людини, як суб'єкта творення власної психіки за допомогою мозку (Г.С. Костюк). «Об'єктивна», «номотетична», «фізіологічна психології, біхевіоризм, психоаналіз, рефлексологія, гештальтпсихологія про принцип детермінізму як основу вивчення причинно-наслідкових відносин у психології. Психічна діяльність як прояв психічної активності як форма перетворення, творчості, відображення і саморегуляції.

Основні поняття:

Філософія психології, парадигми дослідження у психології, предмет дослідження у психології, суб'єктивність, внутрішнє і зовнішнє, онтологічний підхід

Семінарське заняття 1. Системний аналіз у психологічних дослідженнях

Лекція 2. Генетичний ракурс психологічних досліджень особистості (2 год.)

Дослідження витоків, структурних компонентів та внутрішнього світу особистості. Внутрішні джерела розвитку особистості через життєву енергію і життєву енергетичну силу, які і конституують власне особистість. Дослідження умов перетворення змісту і форм психічних явищ, станів свідомості і способів дій. Відкриття закономірностей генези від вихідного змісту недиференційованої чутливості людини до механізмів життєтворчості. Розкриття зв'язків явищ, досліджуваних у часі, і вивчення переходів від менш розвинутих до вищих форм існування і функціонування предметів і явищ. Складові предмету генетичної психології: дійсність, з якою буде працювати дослідник; задача чи систему задач, що необхідно вирішити; різні наукові описи, що містять відображення цієї дійсності; дослідницькі засоби – наявні чи ті, котрі потрібно створити; вимоги до продукту дослідження є результатом застосування засобів і змісту задачі; продукт дослідження – елементи теорії предмета і технологічні рекомендації з його подальшого вивчення

Основні поняття:

Життєва енергія, внутрішній світ особистості, генеза психічного, складові генетичного психологічного дослідження

Семінарське заняття 2. Аксіологічний підхід у психологічних дослідженнях особистості

Змістовий модуль 2.

Генетичний модус дослідження свідомості особистості

Лекція 3. Логіко-предметний зміст категорії «свідомість» (2 год.)

Новий парадигмальний етап фундації психології 21 століття. Три рівні логіко-предметної операціоналізації категорії «свідомість»: семіотичний, загально-психологічний і теоретико-психологічний. Внутрішні та зовнішні критерії концептуалізації категорії «свідомість». Генетично-моделюючий підхід до аналізу свідомості. Суб'єктивний результат активності свідомості – динаміка суб'єктивно значущого фрагмента буття людини. Фрагмент дійсності людини – відображення та породження світу як стабільно-динамічне утворення, який постійно саморозвивається і саморегулюється. Соціальний та діяльнісно опосередкований генезис свідомості. Свідомість людини як системотвірний феномен, зумовлюючий інтегративне функціонування комплексу різнорівневих психічних процесів, в основі яких лежить складна синтетична робота головного мозку людини.

Основні поняття:

Свідомість, нова парадигма дослідження, операціоналізація, внутрішні і зовнішні критерії концептуалізації

Семінарське заняття 3. Об'єктивний підхід до трактування свідомості: нейрофізіологічний ракурс

Лекція 4. Квантовий і системний дискурси дослідження свідомості (2 год.)

Квантова механіка як теорія та практика експериментального дослідження квантової реальності. «Квантова реальність» як центральна категорією внутрішнього зв'язку свідомості та зовнішнього світу. Потенціальні реальності «Я». Знаходження смислів і реорганізація «картини світу» особистості. Свідомість як розрізнення та вибір класичних альтернативних реальностей. Прояв поведінкових патернів, емоційних, ціннісних та смислових зв'язків відповідно до наявної реальності. Аналіз феномену «свідомості» у дослідницькому просторі системної парадигми. Атрибути свідомості як системи, а саме: відкритість, емерджентність, цілісність, динамічну якість, саморегуляцію, автопоезний рух, смислові зв'язки елементів, спрямованість змін: урівноважуючий та підсилюючий контури зв'язку елементів. Загальна теорія систем як операційна парадигма дослідження свідомості. Процесуальність свідомості у безперервному співвіднесенні «Я» зі «Світом».

Основні поняття:

Квантова реальність, картина світу, смисли, системна організація свідомості, атрибути свідомості, операційна парадигма дослідження свідомості

Семінарське заняття 4. Психологічні парадигмальні призми: концептуальний рівень дослідження свідомості особистості.

Змістовий модуль 3.

Експериментальна і експірієнтальна парадигми дослідження особистості в сучасному соціокультурному середовищі

Лекція 5. Експериментальна (пояснювальна) парадигма психологічних досліджень (2 год.)

Дослідницький підхід вивчення особистості в природничо-науковій парадигмі. Методи аналізу, стратегії і зміст наукових пошуків, їх залежність від особливостей соціокультурного середовища, що зумовлює буття людини. Переваги й обмеження пояснювальної парадигми. Онтологічний простір буття людини. Унікальне становлення психології як науки. Передування наукових методів дослідження та перевага об'єктивного наукового дослідження. Формування площини різних дослідницьких підходів та наукових теорій, які змагалися між собою. Моноідеологія у дослідницьких підходах. XX сторіччя як століття емпіризму в психології. Людина як об'єкт дослідження у природничо-науковій методології. Проблема усунення власного впливу на

допоміжні змінні та програму експерименту. Діагностика як процедура забезпечення константності і незалежності предмету дослідження від ситуації експерименту, поведінки досліджуваного та стану експериментатора.

Основні поняття:

Експериментальні дослідження, науково-природнича парадигма, пояснювальна стратегія дослідження, моноідеологія у дослідницьких підходах

Семінарське заняття 5. Експеримент у психології - контрольоване вивчення об'єкту і предмету дослідження

Лекція 6. Феноменологічна (експірієнтальна, розуміюча) парадигма психологічних досліджень (2 год).

Співпадіння суб'єкта і об'єкта психологічного дослідження. Феноменологічна психологічна парадигма і людська суб'єктивність. Інтерсуб'єктивний підхід до пізнання. Суб'єктивна гіпотеза про людину. Феноменологічна система координат особистості і соціально-культурного середовища, в якому вона функціонує. Екзистенційні методи. Унікальні онтологічні характеристики людини. Рефлексивний, дескриптивний, діалогічний, нарративний підходи до вивчення людських феноменів. Якісні дослідження у психології. Феноменологія, етнометодологія, «обґрунтована теорія», нарративні концепції, теорії дискурсу як засади пояснювальної парадигми. Методи неструктурованого інтерв'ю, включених польових спостережень, якісного аналізу даних, аналізу документів і літератури, дослідження рефлексій. Метод феноменологічної дослідницької позиції. Феноменологічні стратегії дослідження. Феноменологія ставлень особистості до себе, соціально-культурного середовища, унікальності світосприйняття. Обмеження феноменологічних досліджень.

Основні поняття:

Суб'єктивність, інтерсуб'єктивний підхід, екзистенційні методи, онтологічні характеристики, феноменологічна позиція

Семінарське заняття 6. Гуманістична парадигма психологічних досліджень.

Змістовий модуль 4.

Психологічні механізми мотивації і поведінки людини

Лекція 7. Проблеми дослідження мотивації особистості (2 год.)

Дослідження мотивації: точки зору, проблеми, п'ять експериментальних планів. Параметри оцінки індивідуальної дії. Головні функції психічного: відображення, перетворення, ставлення та регуляції. Мотивація, спонукання, мотив, мотивування як механізми регуляції поведінки. Потреби як джерел мотивації. Діалектика зовнішньої та внутрішньої регуляції поведінки.

Мотиваційні явища як об'єкт дослідження. Індикатори мотивації. Мотив і мотивація. Предметний зміст мотиву. Мотиви і потреби, види мотивів. Методи дослідження мотиваційної сфери особистості. Шість основних проблем дослідження мотивації (Г. Гекхаузен). Мотивація і діяльність. Мотивація у теоріях властивостей (Г. Олпорт, Р. Кеттелл, Г. Мюррей, А. Маслоу).

Основні поняття:

Мотив, мотивація, мотивування, потреба, особистість, властивість особистості, експериментальні плани дослідження мотивації

Семінарське заняття 7. Дослідження соціальної поведінки особистості

Лекція 8. Вчинок і моральна творчість особистості як механізми психічного розвитку (2 год).

Теорія вчинку В.А. Роменця. Логічна структура вчинку. Етичний зміст вчинку. Психологічні механізми етичної поведінки. Моральна дія. Зусилля, пристрасть і дія. Механізм учинку як механізм розвитку. Психологічна основа вчинку. Зв'язки людини із середовищем. Співвідношення між ідеалом і дійсністю. Боротьба мотивів. Вибір бажаних аргументів учинку. Мотивація як ситуація, продовжена у ідеальному плані. Вчинкова дія. Теорії творчості. Над-ситуативний, максималістичний вияв особистості. Феноменологічний аналіз якості взаємозв'язків в системі «Я і Світ». Три здатності людини: бачення Світу через Я і бачення Я через Світ; бути відкритим до себе; до рефлексії як сумніву щодо себе, яке і є Світ.

Основні поняття:

Вчинок, творчість життя, дослідження феноменології розвитку людини, мотив, вчинкова дія

Семінарське заняття 8. Ситуаційні детермінанти поведінки.

Програма навчальної дисципліни заочної форми навчання

Змістовий модуль 1.

Методологічні засади сучасних психологічних досліджень

Лекція 1. Філософія психології як її методологічний каркас (2 год.)

Проблема предмета психології. Історія питання щодо визначення і дослідження предмета психології. Внутрішнє і зовнішнє як психологічна проблема. Предметна парадигма в психології. Суб'єктивно-генетичний принцип у психології. Методологічна орієнтація досліджень у психології. Наука як знання і діяльність учених психологів, конкретних особистостей, з його виробництва. Три джерела пізнання людини. Виникнення і становлення науки як тривалий процес історичного розвитку. Інтеграція столітніх філософських і психологічних

відкриттів у сучасних наукових психологічних знаннях. Психічне як особливий вид діяльності людини, як суб'єкта, який певною мірою свідомо творить власну психіку за допомогою мозку і відповідає за результати своєї творчості (Г.С. Костюк). «Об'єктивна», «номотетична», «фізіологічна психології, біхевіоризм, психоаналіз, рефлексологія, гештальтпсихологія про принцип детермінізму як основу вивчення причинно-наслідкових відносин у психології. Психічна діяльність як прояв психічної активності як форма перетворення, творчості, відображення і саморегуляції.

Основні поняття:

Філософія психології, парадигми дослідження у психології, предмет дослідження у психології, суб'єктивність, внутрішнє і зовнішнє, онтологічний підхід

Семінарське заняття 1. Системний аналіз у психологічних дослідженнях

Змістовий модуль 2.

Генетичний модус дослідження свідомості особистості

Лекція 2. Логіко-предметний зміст категорії «свідомість» (2 год.)

Новий парадигмальний етап фундації психології 21 століття. Три рівні логіко-предметної операціоналізації категорії «свідомість»: семіотичний, загально-психологічний і теоретико-психологічний. Внутрішні та зовнішні критерії концептуалізації категорії «свідомість». Генетично-моделюючий підхід до аналізу свідомості. Суб'єктивний результат активності свідомості – динаміка суб'єктивно значущого фрагмента буття людини. Фрагмент дійсності людини – відображення та породження світу як стабільно-динамічне утворення, який постійно саморозвивається і саморегулюється. Соціальний та діяльнісно опосередкований генезис свідомості. Свідомість людини як системотвірний феномен, зумовлюючий інтегративне функціонування комплексу різнорівневих психічних процесів, в основі яких лежить складна синтетична робота головного мозку людини.

Основні поняття:

Свідомість, нова парадигма дослідження, операціоналізація, внутрішні і зовнішні критерії концептуалізації

Семінарське заняття 2. Об'єктивний підхід до трактування свідомості: нейрофізіологічний ракурс

Змістовий модуль 3.

Експериментальна і експірієнтальна парадигми дослідження особистості в сучасному соціокультурному середовищі

Лекція 3. Експериментальна (пояснювальна) парадигма психологічних досліджень (2 год.)

Дослідницький підхід вивчення особистості в природничо-науковій парадигмі. Методи аналізу, стратегії і зміст наукових пошуків, їх залежність від особливостей соціокультурного середовища, що зумовлює буття людини. Переваги й обмеження пояснювальної парадигми. Онтологічний простір буття людини. Унікальне становлення психології як науки. Передування наукових методів дослідження та перевага об'єктивного наукового дослідження. Формування площини різних дослідницьких підходів та наукових теорій, які змагалися між собою. Моноідеологія у дослідницьких підходах. ХХ сторіччя як століття емпіризму в психології. Людина як об'єкт дослідження у природничо-науковій методології. Проблема усунення власного впливу на допоміжні змінні та програму експерименту. Діагностика як процедура забезпечення константності і незалежності предмету дослідження від ситуації експерименту, поведінки досліджуваного та стану експериментатора.

Основні поняття:

Експериментальні дослідження, науково-природнича парадигма, пояснювальна стратегія дослідження, моноідеологія у дослідницьких підходах

Семінарське заняття 3. Експеримент у психології - контрольоване вивчення об'єкту і предмету дослідження

Змістовий модуль 4.

Психологічні механізми мотивації і поведінки людини

Лекція 4. Проблеми дослідження мотивації особистості (2 год.)

Дослідження мотивації: точки зору, проблеми, п'ять експериментальних планів. Параметри оцінки індивідуальної дії. Головні функції психічного: відображення, перетворення, ставлення та регуляції. Мотивація, спонукання, мотив, мотивування як механізми регуляції поведінки. Потреби як джерел мотивації. Діалектика зовнішньої та внутрішньої регуляції поведінки. Мотиваційні явища як об'єкт дослідження. Індикатори мотивації. Мотив і мотивація. Предметний зміст мотиву. Мотиви і потреби, види мотивів. Методи дослідження мотиваційної сфери особистості. Шість основних проблем дослідження мотивації (Г. Гекхаузен). Мотивація і діяльність. Мотивація у теоріях властивостей (Г. Олпорт, Р. Кеттелл, Г. Мюррей, А. Маслоу).

Основні поняття:

Мотив, мотивація, мотивування, потреба, особистість, властивість особистості, експериментальні плани дослідження мотивації

Семінарське заняття 4. Дослідження соціальної поведінки особистості

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів денної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом			59		59		59		59
Максимальна кількість балів: 236									
Розрахунок коефіцієнта: $236:60=3,93$									

Система оцінювання навчальних досягнень студентів заочної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів

Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом			22		22		22		22
Максимальна кількість балів: 88									
Розрахунок коефіцієнта: $88:60= 1,47$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Завдання самостійної роботи студента денної форми навчання

Змістовий модуль 1.

Методологічні засади сучасних психологічних досліджень

Тема 1. Філософія психології як її методологічний каркас – 6 год.

Узагальніть і сформулюйте ключові методологічні підходи до психологічного дослідження, запропоновані О.М. Ткаченко, В.А. Роменцем, Д.М. Узнадзе і Г.С. Костюком – 5 балів.

Тема 3. Генетичний ракурс психологічних досліджень особистості – 6 год.

Сформулюйте ключові методологічні підходи до психологічного дослідження, запропоновані С.Д. Максименко – 5 балів.

Змістовий модуль 2

Генетичний модус дослідження свідомості особистості

Тема 5. Логіко-предметний зміст категорії «свідомість» – 6 год.

Назвіть зовнішні критерії аналізу поняття «свідомість» (через які поняття автори розкривали феноменологію свідомості), які запропоновані: С. Грофом, У. Джеймсом, К. Уілбером, Р. Уілсоном, З. Фройдом – 5 балів.

Тема 7. Квантовий і системний дискурси дослідження свідомості 6 год.

Позначте специфіку дослідження реальності таких авторів: Х. Еверетта, Д. Бома, Е. Шредінгера, Р. Шелдрейка – 5 балів.

Змістовий модуль 3

Експериментальна і експірієнтальна парадигми дослідження особистості в сучасному соціокультурному середовищі

Тема 9. Експериментальна (пояснювальна) парадигма психологічних досліджень – 6 год.

Наведіть приклад класичного експериментального дослідження, позначте його переваги і недоліки – 5 балів.

Тема 11. Феноменологічна (експірієнтальна, розуміюча) парадигма психологічних досліджень – 7 год.

Наведіть приклад феноменологічного розуміючого дослідження, позначте його переваги і недоліки – 5 балів.

Змістовий модуль 4

Психологічні механізми мотивації і поведінки людини

Тема 13. Проблеми дослідження мотивації особистості – 6 год.

Визначте і обґрунтуйте складнощі дослідження мотивації поведінки особистості – 5 балів.

Тема 15. Вчинок і моральна творчість особистості як механізми психічного розвитку – 7 год.

Наведіть приклад героїчного вчинку, здійсненого українцями упродовж воєнного часу і поясніть механізм дії вчинку – 5 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента:

- 1) своєчасність виконання роботи – 1 бал,
- 2) правильність виконання роботи: повна – 2 бали, часткова – 1 бал,
- 3) обсяг виконаного завдання: достатній – 2 бали, обмежений – 1 бал.

Самостійні роботи виконуються у ЕНК «Теорія і практика сучасних психологічних досліджень, й курс, ЕКПС, (денна)».

Завдання самостійної роботи студента заочної форми навчання

Змістовий модуль 1.

Методологічні засади сучасних психологічних досліджень

Тема 3. Генетичний ракурс психологічних досліджень особистості – 13 год.

Сформулюйте ключові методологічні підходи до психологічного дослідження, запропоновані С.Д. Максименко – 5 балів.

Тема 4. Аксиологічний підхід у психологічних дослідженнях особистості – 13 год.

Узагальніть і сформулюйте ключові методологічні підходи до психологічного дослідження, запропоновані О.М. Ткаченко, В.А. Роменцем, Д.М. Узнадзе і Г.С. Костюком – 5 балів.

Змістовий модуль 2

Генетичний модус дослідження свідомості особистості

Тема 7. Квантовий і системний дискурси дослідження свідомості -13 год.

Позначте специфіку дослідження реальності таких авторів: Х. Еверетта, Д. Бома, Е. Шредінгера, Р. Шелдрейка – 5 балів.

Тема 8. Психологічні парадигмальні призми: концептуальний рівень дослідження свідомості особистості – 13 год.

Назвіть зовнішні критерії аналізу поняття «свідомість» (через які поняття автори розкривали феноменологію свідомості), які запропоновані: С. Грофом, У. Джеймсом, К. Уілбером, Р. Уілсоном, З. Фройдом – 5 балів.

Змістовий модуль 3

Експериментальна і експірієнтальна парадигми дослідження особистості в сучасному соціокультурному середовищі

Тема 11. Феноменологічна (експірієнтальна, розуміюча) парадигма психологічних досліджень – 13 год.

Наведіть приклад феноменологічного розуміючого дослідження, позначте його переваги і недоліки – 5 балів.

Тема 12. Гуманістична парадигма психологічних досліджень – 13 год.

Наведіть приклад класичного гуманістичного дослідження, позначте його переваги і недоліки – 5 балів.

Змістовий модуль 4

Психологічні механізми мотивації і поведінки людини

Тема 15. Вчинок і моральна творчість особистості як механізми психічного розвитку – 13 год.

Наведіть приклад героїчного вчинку, здійсненого українцями упродовж воєнного часу і поясніть механізм дії вчинку – 5 балів.

Тема 16. Ситуаційні детермінанти поведінки -13 год.

Визначте і обґрунтуйте складнощі дослідження мотивації поведінки особистості – 5 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента:

- 1) своєчасність виконання роботи – 1 бал,
- 2) правильність виконання роботи: повна – 2 бали, часткова – 1 бал,
- 3) обсяг виконаного завдання: достатній – 2 бали, обмежений – 1 бал.

Самостійні роботи виконуються у ЕНК «Теорія і практика сучасних психологічних досліджень, 1 курс, ЕКПС, (заочна)».

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання студентів денної форми навчання.

Модульні контрольні роботи виконуються у формі тестування в ЕНК «Теорія і практика сучасних психологічних досліджень, 1 курс, ЕКПС, денна».

Таблиця 6.3.1

Зміст і критерії оцінювання модульних контрольних робіт

Змістовий блок і його призначення	Форма	Максимальна кількість балів
Перший (визначення якості володіння базовими поняттями)	тести	25

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання студентів заочної форми навчання – не передбачено навчальним планом

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль проводиться у вигляді екзамену.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Філософія психології, основні принципи й проблеми.
2. Проблема предмета психології - основні етапи становлення наукового психологічного знання.
3. Внутрішня й зовнішня як психологічна проблема.
4. Проблема об'єктивного й суб'єктивного.
5. Принципи психології.
6. Причинно-наслідкові відносини у психології.
7. Вчинок як принцип побудови теорії психології.

8. Принципи системного підходу в психології.
9. Методи наукового дослідження в психології.
10. Дослідження витоків, структурних компонентів та внутрішнього світу особистості.
11. Дослідження умов перетворення змісту і форм психічних явищ, станів свідомості і способів дій.
12. Закономірності генези від вихідного змісту недиференційованої чутливості людини до механізмів життєтворчості.
13. Три рівні логіко-предметної операціоналізації категорії «свідомість»: семіотичний, загально-психологічний і теоретико-психологічний.
14. Внутрішні та зовнішні критерії концептуалізації категорії «свідомість».
15. Генетично-моделюючий підхід до аналізу свідомості.
16. Квантова механіка як теорія та практика експериментального дослідження квантової реальності.
17. Феномен «свідомості» у дослідницькому просторі системної парадигми.
18. Атрибути свідомості як системи, а саме: відкритість, емерджентність, цілісність, динамічну якість, саморегуляцію, автопоезний рух, смислові зв'язки елементів, спрямованість змін: урівноважуючий та підсилюючий контури зв'язку елементів.
19. Дослідницький підхід вивчення особистості в природничо-науковій парадигмі.
20. Переваги й обмеження пояснювальної парадигми. Онтологічний простір буття людини.
21. Феноменологічна психологічна парадигма і людська суб'єктивність.
22. Інтерсуб'єктивний підхід до пізнання.
23. Методи неструктурованого інтерв'ю, включених польових спостережень, якісного аналізу даних, аналізу документів і літератури, дослідження рефлексій.
24. Параметри оцінки індивідуальної дії.
25. Головні функції психічного: відображення, перетворення, ставлення та регуляції.
26. Мотивація, спонукання, мотив, мотивування як механізми регуляції поведінки.
27. Потреби як джерел мотивації.
28. Діалектика зовнішньої та внутрішньої регуляції поведінки.
29. Мотиваційні явища як об'єкт дослідження.
30. Індикатори мотивації.
31. Шість основних проблем дослідження мотивації (Г. Гекхаузен).
32. Мотивація і діяльність.
33. Мотивація у теоріях властивостей (Г. Олпорт, Р. Кеттелл, Г. Мюррей, А. Маслоу).
34. Теорія вчинку В.А. Роменця.
35. Логічна структура вчинку.

36. Етичний зміст вчинку.
 37. Психологічні механізми етичної поведінки.
 38. Моральна дія.
 39. Механізм учинку як механізм розвитку.
 40. Психологічна основа вчинку.
 41. Поведінка людей з різними мотивами у різних соціальних ситуаціях.

6.6. Шкала відповідності оцінок:

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична картка дисципліни «Теорія і практика сучасних психологічних досліджень»
для студентів денної форми навчання спеціальності 053 Психологія, освітньої програми 053.00.05 Екстремальна та
кризова психологія.

Разом: 120 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 16 год., модульний контроль – 8 год., семестровий контроль – 30 год., самостійна робота – 50 год.

Модулі	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4
Назва модуля	Методологічні засади сучасних психологічних досліджень	Генетичний модус дослідження свідомості особистості	Експериментальна і експірієнтальна парадигми дослідження особистості в сучасному соціокультурному середовищі	Психологічні механізми мотивації і поведінки людини
Кіль-сть балів за модуль	59	59	59	59
Теми лекцій	1. Філософія психології як її методологічний каркас 2. Генетичний ракурс психологічних досліджень особистості	3. Логіко-предметний зміст категорії «свідомість» 4. Квантовий і системний дискурси дослідження свідомості	5. Експериментальна (пояснювальна) парадигма психологічних досліджень. 6. Феноменологічна (експірієнтальна, розуміюча) парадигма психологічних досліджень.	7. Проблеми дослідження мотивації особистості. 8. Вчинок і моральна творчість особистості як механізми психічного розвитку.
Кількість балів	2	2	2	2

Теми семінарських занять	1. Системний аналіз у психологічних дослідженнях. 2. Аксиологічний підхід у психологічних дослідженнях особистості.	3. Об'єктивний підхід до трактування свідомості: нейрофізіологічний ракурс. 4. Психологічні парадигмальні призми: концептуальний рівень дослідження свідомості особистості.	5. Експеримент у психології - контрольоване вивчення об'єкту і предмету дослідження. 6. Гуманістична парадигма психологічних досліджень.	7. Дослідження соціальної поведінки особистості. 8. Ситуаційні детермінанти поведінки.
Кількість балів	22	22	22	22
Самостійна робота	Узагальнення Узагальнення	Узагальнення Аналіз	Аналіз Систематизація	Аналіз Аналіз
Кількість балів	10	10	10	10
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів
Рейтингові бали	Загальна кількість балів – 236 Коефіцієнт для переведення у 100-бальну шкалу – 3,93			
Підсумковий контроль	Екзамен			

**Навчально-методична картка дисципліни «Теорія і практика сучасних психологічних досліджень»
для студентів заочної форми навчання спеціальності 053 Психологія, освітньої програми 053.00.05 Екстремальна та
кризова психологія.**

Разом: 120 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 8 год., самостійна робота – 104 год.

Модулі	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4
Назва модуля	Методологічні засади сучасних психологічних досліджень	Генетичний модус дослідження свідомості особистості	Експериментальна і експірієнтальна парадигми дослідження особистості в сучасному соціокультурному середовищі	Психологічні механізми мотивації і поведінки людини
Кіль-сть балів за модуль	22	22	22	22
Теми лекцій	1. Філософія психології як її методологічний каркас	2. Логіко-предметний зміст категорії «свідомість»	3. Експериментальна (пояснювальна) парадигма психологічних досліджень.	4. Проблеми дослідження мотивації особистості.
Кількість балів	1	1	1	1
Теми семінарських занять	1. Системний аналіз у психологічних дослідженнях. дослідженнях особистості.	2. Об'єктивний підхід до трактування свідомості: нейрофізіологічний ракурс.	3. Експеримент у психології - контрольоване вивчення об'єкту і предмету дослідження.	3. Дослідження соціальної поведінки особистості.

Кількість балів	11	11	11	11
Самостійна робота	Узагальнення Узагальнення	Узагальнення Аналіз	Аналіз Систематизація	Аналіз Аналіз
Кількість балів	10	10	10	10
Види поточного контролю	-	-	-	-
Рейтингові бали	Загальна кількість балів – 88 Коефіцієнт для переведення у 100-бальну шкалу – 1,47			
Підсумковий контроль	Екзамен			

8. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Бочелюк В.Й. (2019). *Методика та організація наукових досліджень у психології*. Київ: Центр навчальної літератури, 360
2. Велитченко Л.К., Подшивакіна В.І. (2019). *Методологічні і теоретичні проблеми психології*. Одеса: СВД Черкасов, 280.
3. Грилич С., Буравкова Л. (2021). *Науково-дослідна діяльність студентів*. Київ: Кондор-Прес, 288.
4. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. (2019). *Методологія наукових досліджень: підручник*. Харків : Право, 368 с.
5. Євтушенко М., Хижняк М. (2019). *Методологія та організація наукових досліджень*. Київ: Центр навчальної літератури, 350.
6. Каліщук С.М.(2024). *Ціннісно-рольовий компонент професійного становлення особистості: діагностика & тренінговий розвиток: монограф*. Київ: Яро́чєнко Я.В., 256 с.
7. Клименко В.В. (2019). *Теоретико-методологічні проблеми психології (психосеміотичний аналіз понять): монографія*. Київ: Видавничий Дім «Слово». 304.
8. Костюкевич В., Борисова О., Шинкарук О., Воронова В. (2019). *Основи науково-дослідної роботи для здобувачів вищої освіти за ступенями магістра та доктора філософії*. Київ: Центр навчальної літератури, 634.
9. Максименко С.Д. (2019). *Генетична психологія учіння людини: монографія*. Київ: Видавничий Дім «Слово», 206.

Додаткова література:

1. Бутко М.П. (2019). *Системний підхід і моделювання наукових досліджень*. Київ: ЦУЛ, 360.
2. Каліщук С.М. (2020). *Генеза смислової архітектоніки свідомості майбутніх психологів-консультантів*. Львів: Сполом, 462.
3. Карпенко З. (2019). *Аксіологічна психологія особистості*. Івано-Франківськ, 720.
4. Колесніков О. (2019). *Основи наукових досліджень*. Київ: Центр навчальної літератури, 144.
5. Корольчук М.С. (2019). *Методологічні та теоретичні проблеми психології*. Київ: Ельга, 336.
6. Мальська М., Пандяк І. К. (2019). *Організація наукових досліджень*. Київ: Центр навчальної літератури, 136.
7. Медведєва В.М. (2019). *Основи наукових досліджень. Практикум*. Київ: Ліра-К, 84.
8. Онищенко В.О., Срібнюк С.М., Коробко Б.О., Матяш В.О. (2020). *Основи наукових досліджень та науково-технічної творчості*. Київ: Ліра-К, 280.

9. Палеха Ю., Леміш Н. (2020). *Основи наукової роботи*. Кмів: Ліра-К, 336.
10. Партико О.В. (2020). *Основи наукових досліджень: підготовка дисертацій*. Київ: Ліра-К, 232.

Інформаційні ресурси

1. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Т. XI. Київ. 2019. [Ihttps://lib.iitta.gov.ua/723603/1/25_7.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/723603/1/25_7.pdf).
2. Сватенкова Т. І., Тимошенко О. А. (2018). *Методологічні та теоретичні проблеми психології*. http://www.ndu.edu.ua/storage/2021/zahal_psy_lib/144_Metodolohichni_ta_teoretychni_problemy_psykholohiyi.pdf